Ч. 177 (14.074). Львів, неділя 7. липня 1935. Poczt. wa opłate opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячне 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф Редакції: 23-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Наради Народнього Комітету.

Львів, 6. липня 1935.

Нині вполудне почалися наради Народнього Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання в салі Української Беседи у Львові. Народній Комітет УНДО-ня — це, як відомо, найвища партійна установа після конгресу (Народнього Зїзду) партії. До неї входять представники всіх повітових організацій УНДО, мужі довіря партії, члени Центрального Комітету, Парляментарної Репрезентації та члени Партійного Суду. В нинішних нарадах беруть участь делегати 35-ти повітових організацій крім членів Центр. Комітету і Парл. Репрезентації. Предметом нарад теперішне політичне положення і справа виборів до польських законодатних установ. Реферати на нарадах виголосили ред. **Василь Мудрий**, секр. **Володимир Целевич** і пос. **д-р Л. Макарушка**. По рефератах йде тепер, коли це пишемо, загальна дискусія. Нарадами проводить урядуючий заступник голови УНДО-ня **ред. Вас. Мудрий**. Секретарюють пос. д-р **Любомир Макарушка** і ред. **Гр. Гладкий**.

У черговому числі подамо до прилюдного відома рішення Народнього Комітету, які будуть вислідом нинішних нарад.

Італійсько-французьке порозуміння в справі Абісинії.

ВІЙСЬКОВА ДОПОМОГА ФРАНЦІЇ ДЛЯ ІТАЛІЇ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Дейлі Телеграф" пише, що В. Британія зустріне перешкоди від Франції, коли схоче використати авторитет Ліґи Націй в італійсько-абісинському конфлікті. Цією перешкодою є додатковий протокол до французько-італійського порозуміння, яке мін. Ляваль підписав з Мусолінієм 7. січня ц. р. у Римі в справі інтересів Франції та Італії в північній Африці. У протоколі кажеться, що крім залізничої лінії від порту Джібуті-Адіс-Абеби Франція не має ніяких інтересів в Абісинії. Мусоліні витягнув такий висновок, що Франція залишає Італії свобідну руку у поширенні італійських впливів в Африці. „Дейлі Телеграф" запевняє, що військове порозуміння між Італією і Францією ще тісніше, ніж у справах політичних Европи. Тому Італія сподіється нині повної військової допомоги від Франції.

АБІСИНІЯ ПРИСТУПИЛА ДО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

„Дейлі Телеграф" повідомляє з Адіс Абеби, що Абісинія підпише в найближчому часі женевську конвенцію Червоного Хреста з 1929 р.

В Абісинії повстає організація Червоного Хреста під протекторатом цісаря і цісаревої, а княжни пануючого дому відбудуть вишкіл для сестер-самаритянок.

АБІСИНІЯ В СФЕРІ ВПЛИВІВ В. БРИТАНІЇ.

РИМ, ПАТ. Відомий італійський публіцист Вірджініо Ґайда пише на сторінках півофіційного щоденника „Джіорнале д' Італія" про плянову експансію В. Британії в Абісинії і про зусилля втягнути цю африканську державу у сферу своїх впливів. Пропозиції мін. Ідена мали на ціли виконати між Італією і Абісинією непереступну пропасть, щоб таким чином Абісинія шукала піддержки у В. Британії.

КОПАЮТЬ З ПОСПІХОМ КРИНИЦІ.

Італія далі з поспіхом підготовляється до війни. Італійська армія, яка відходить до кордонів Абісинії, з поспіхом забезпечується водою. В італійській кольонії Асмара викопали 70 нових криниць, з яких можна добути денно 5.000 $м^3$ води.

Міжнародні політичні кола переконані, що підчас війни Італії з Абісинією Франція буде берегти інтересів Італії в Европі.

Америка не хоче встрявати у чужі справи.

АБІСИНІЯ ЗДАНА НА ВЛАСНІ СИЛИ.

ПАРИЖ, 6. 7. ПАТ. Агенція Аваса повідомляє з Токіо, що японський уряд задумує створити в Абісинії посольство з початком 1936 р.

ЛЬОНДОН, 6. 7. ПАТ. Райтер повідомляє: Абісинський уряд поінформував британського посла в Адіс-Абебі про абісинський зазив до Зл. Держав у квестії конфлікту з Італією. В Льондоні підкреслюють, що це питання вимагає довшої застанови, бо є трудне й дразливе і що треба порозумітися з Францією, заки можна буде щось рішити.

ВАШИНГТОН. 6. 7. ПАТ. Текст зазиву абісинського цісаря до Зл. Держав у справі італійсько-абісинського конфлікту є в руках державного секретаря Корделя Гуля, який так як державний департамент, відмовляє у тій справі всяких пояснень. Згідно з інформаціями з певного джерела уряд Зл. Держав задержить у справі Абісинії становище повної ізоляції. Вашингтонський уряд відповість на абісинський заклик, що італійсько-абісинський конфлікт є в компетенції Ліґи Націй, до якої Зл. Держави не належать.

ВАШИНГТОН, 6. 7. ПАТ. Держ. секретар Кордель Гуль заявив, що неправдою є будьтоби Зл. Держави відкинули домагання Абісинії або В. Британії, щоби замішалися до справи італійсько-абісинського конфлікту. Ані він особисто ані през. Рузвельт не говорили ще в тій справі з британським амбасадором. Рішення вимагає від Зл. Держав надуми. Пакт Кельоґа — говорив Гуль — не має ніяких можливостей, щоби ділати під примусом ані також ніяких зобовязань третьої сторони, щоби виступала у спорі, який до неї не відноситься.

ВАШИНГТОН, 6. 7. ПАТ. През. Рузвельт і секр. Гуль склали текст відповіді на заклик абісинського цісаря. Текст незадовго оголосять.

ЛЬОНДОН, 7. 7. ПАТ. З Вашингтону повідомляють, що уряд дав уже відповідь на ноту Абісинії, що домагалася інтервенції Зл. Держав з приводу загрози нарушення пакту Кельоґа.

Відповідь, яку передав абісинському урядові американський шарж д афер в Адіс-Абебі, відкинула домагання Абісинії, щоби Зл. Держави розпочали акцію та висловлює надію, що інтервенція Ліґи Націй буде вистарчальна. Зл. Держави не уявляють собі, щоби Італія чи Абісинія хотіли полагодити спір інакше як мировими середниками.

Замкнули сесію сойму і сенату.

ВАРШАВА, 6. 7. ПАТ. Директор правного бюра у президії ради міністрів В. Пачовський прибув учора в год. 6. веч. до сойму і передав маршалам сойму і сенату розпорядок президента про замкнення надзвичайної сесії сойму і сенату такого змісту: На основі статті 12 уст. 1 конституції замикаю з нинішним днем надзвичайну сесію сойму. Спала, 5. липня 1935. Розпорядок підписав президент Польщі І. Мосьціцький і премієр ради міністрів В. Славек.

Розпорядок такого самого змісту дістав теж маршал сенату.

Від чого залежить наша участь у виборах!

Злободневною темою у пресі є справа виборів, зокрема питання участи або абстиненції у виборах. Тій справі вже присвячена була стаття в „Ділі" посла д-ра С. Барана. Та стаття пригадує нам між іншим і нашу тактику при виборах до сойму в 1922 р. і хоче з тодішнього досвіду витягнути вказівки для нашої тактики у теперішній ситуації. Висловлюючи свої погляди на засадничий підхід до справи, посол д-р С. Баран, очевидно, не міг входити в тактичні подробиці. І цілком слушно. Адже справа участи у виборах це питання у значній мірі практичного характеру, і його не можна розвязати лише на підставі самих теоретичних міркувань. Про участь у виборах чи їх бойкот не рішає і сама аналіза виборчої ординації. Треба брати при цьому під увагу не в меншій мірі і фактичний стан, себто ті умовини виборчої акції, що їх створить виборча практика. Отже нині всяке рішення в справі виборів має радше принципово-теоретичний та умовний характер. Тому нерозважною річю було би вже згори прийняти рішення про бойкот виборів, як це зробили з польських партій ендеки та соціялісти. Для нас справа участи у виборах безперечно значно складніша, ніж для кожної з польських політичних партій. Адже ми українці, недержавна нація та жиємо в межах чужої національної держави. І тому наше відношення до виборів цілковито не може покриватися з тактикою польських партій.

І ендекам і польським соціялістам, коли вони рішають про свою тактику при виборах, іде про боротьбу за владу в державі. Адже соціялісти так і пишуть: „Ми вернемось, а з нами прийде робітничо-селянський уряд і буде зреалізований соціялізм". Тому і відходять вони від сойму, що нині народжується на підставі нової ординації, щоб скорше і лекше ввійти у свій майбутній робітничо-селянський сойм. Вони переконані, що бойкот — це приспішення того нового соціялістичного сойму. Чи й перед нами та сама ціль — боротьба за владу у польській державі? Чи й ми боремось за вигляд польської законодатної палати?

Далі. Нова конституція і ті виборчі закони, що її реалізують, створюють новий державний устрій в Польщі. Ролю польських політичних партій свідомо переймає на себе польський уряд, і тому новий виборчий закон є наставлений проти політичних партій. Очевидно, що такий підхід нової ординації до польських політичних партій, як до суперника у владі, не може торкатися нас, українців. Українська партія є чимсь більшим і іншим, ніж польська партія у польській державі. Така українська партія як УНДО,

— це національний провід, це організований живий вияв політично-національної окремішности українського народу.

Тому ніяка виборча ординація не знищить такої провідної української політичної партії. Однак виборча ординація може прямувати до того, щоб утруднити українським політичним партіям їх діяльність. І безперечно новий виборчий закон це робить. Він надзвичайно утруднює повстання незалежного українського представництва, розуміючи його вагу. Але чи самі маємо йти по тій самій лінії та чи сміємо своєю тактикою облекшувати реалізацію такого неприхильного нам заміру? Чи можемо без боротьби з легким серцем позбутись свого незалежного представництва в соймі та сенаті? Чи можемо свідомо та без боротьби піти на зменшення своїх прав та можливостей своєї політичної праці? Існує теж українська проблема, не лише як внутрішнє питання польсько-українських взаємин. Вона вимагає авторитетного представництва автохтонного українського народу перед світом. Ми не в силі змінити нотерійного у світі звичаю, що рахуються, як з представниками народів, лише з людьми, що легально одержали мандат з загального голосування.

Скаже дехто: неможливим є повстання незалежного українського представництва в рямках нового виборчого закону. Думаю, що ще передчасно виступати з таким категоричним твердженням. Адже **теоретично** ми маємо можливість вибрати своїх послів, бодай до сойму. Очевидно, що виборча практика буде рішаючою, бо вона може цілковито перекреслити ті теоретичні можливости, які дає нам виборчий закон. Отже треба почекати, що принесе нам виборча практика. Побачимо, як будуть відбуватись вибори делеґатів до окружних виборчих зібрань. А що важніше, побачимо, чи зможемо виставити незалежних наших діячів на листах кандидатів у кожній окрузі. І тоді прийде час на остаточне рішення: чи взяти нам участь у виборах чи ні. Це рішення буде остільки розважніше, що буде прийняте не на підставі самої тільки теоретичної аналізи виборчого закону та історичних прецеденсів, але і з уваги на фактичні умовини, що їх витворить виборча практика. Отже не самі ми рішаємо у тій справі, чи зможемо піти до виборів. Поки що наш обовязок готовитись до виборчого бою, і то тим дбайливіше, чим важчим буде сам бій.

С. Х.

З голосів української преси.

„Власний інтерес і чужі суґестії...”.

Під такою назвою приносить тижневик „Мета” статтю на виборчу тему. В статті дуже цікаві та оригінальні думки на тему нашої участи в соймових виборах. У ній читаємо:

„Сьогоднішньому правлячому польському режімові багато закидують. Цих закидів малиб багато й ми, Україні. Однак одного цьому режімові не можна відмовити: того, що він послідовний. Скільки то сподівань, пророцтв, сумнівів чулося в таборі польської опозиції (у нас теж) з приводу виборчої ординації! Мало хто вірив, що вона пройде в тому виді, як її проголошено в дні 7. травня. А проте вже сьогодні не улягає найменшому сумнівові, що головні, істотні зариси, суть поданої тоді до відома виборчої ординації залишиться незмінною. Ми справді на передодні нової доби внутрішнього життя польської держави. Перед нами вже лише місяці, зглядно тижні до часу т. зв. виборчого періоду...

„Безперечно, сьогоднішна хвилина, це одна з тих, яка створює перспективи на історичну мірку. Але й — як усе в таких випадках — хвилина, що викликує ілюзії. Чи ж потребуємо пригадувати, що ілюзії в національній політиці це речі небезпечні? Адже це примари, що найчастіше спроваджують на манівці, непожадані суґестії, що викликують фальшиві рішення. І саме сьогодні, більше, ніж колинебудь в останніх роках, польське політичне життя спроможне викликати в українському цілий ряд таких небезпечних ілюзій. Вони здебільша зводяться до одної засадничої, засуґерованої нам обома польськими сторонами: що й український політичний світ має на теперішню ситуацію реаґувати подібно як польський. І наш світ уже справді подекуди так реаґує. Вже не від нині подибуємо в одній частині української преси — на що ми зрештою звертали увагу — радісні голоси, що прийшов край українському „партійництву”, що нарешті покінчиться боротьба за мандатами, погасне старий український світ, прийде новий. Який? — очевидно цього не читаємо. На засіданні сойму 25. червня заявив представник радикалів, що „на випадок ухвалення проекту проурядового табору, український хлоп і робітник, не буде мати ніякого інтересу брати участь у цій неповажній забаві, до якої зводить вибори нова виборча ординація до сойму і сенату”. Слова, які точнісько, без ніякої зміни міг би сказати представник польських соціялістів, заступаючи лише слово „український” словом „польський”. Врешті, у хвилині, коли пишемо ці рядки, читаємо вістку, що польські соціялісти ухвалили вже бойкот виборів, ухвалили теж порозуміння зі соціялістами національних меншин і клюбами національних меншин з метою приєднати їх до бойкоту парляментарних виборів. Та — що найважніше — як зачуваємо, ці ухвали стрічають уже в відповідному українському середовищі спочутливий відгомін. Все це є познаки, що український політичний світ у частині справді засуґерований польським, що він психічно справді втягнений у боротьбу, яка йде внутрі польського громадянства і що врешті він думає катеґоріями тієї боротьби. Всупереч поглядові про антитезу українства і польщини, українська національна свідомість живе продуктами розвитку Польщі, що політичні українські зображення неначе формуються на політичній польській типольоґії.

„Чи справді сьогодні, у звязку з перебудовою польського державного життя для нас найважніща така чи інша українська партійно-політична конфіґурація? Чи справді, далі, у звязку з новою виборчою ординацією для нас найкращий автоматичний відрух: бойкот виборів? Бойкот саме з цієї рації, що ми не маємо, або матимемо незвичайно малий вплив на ті органи виборчої машинерії, які встановляють кандидатів?

„На нашу думку ті виразники українського політичного життя, які на оба повищі запити,

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 4)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

ЯКІ БУЛИ МЕШКАНЦІ ТАБОРУ?

В половині березня, коли я туди прийшов, було в таборі 26.000 душ народу з усіх повітів Східної Галичини. Не було одніського незаступленого; розмірно найменше було виселенців з прикордонних з Росією повітів, тому, що з початку війни австрійські верховодні чинники не мали в пляні переводити масові виселення. Щойно нежданий і небажаний хід воєнних подій їх опісля до цього приневолив. Чисельний і якісний стан таборового населення все був приблизний і пливкий. Ніколи, не то на початках, але й потім при дуже дбайливій евіденції, числа житців у таборі не далось ніколи точно устійнити. Воно, як у чортівському млині, змінювалося не що дня, а що години. Одні приходили, одні відходили і — так безнастанно. Як на війні... Більша сила нагальних припливів і відпливів, стояла все у тісному і простому звязку з воєнними подіями на галицькому фронті; а більші привози виселенців до табору були непомильними покажчиками невдач австрійської зброї.

Але в 1914. році і з початком 1915. року найбільш підселили табор наші пруські „сезонові” робітники. Як щороку, вони й тоді з весною законтрактувались і відійшли до Німеччини до пільних робіт; та в осені вже не мали де і кудою вертати. Їх повіти залляла московська повінь. Проте більшість пробувала перекрастися до дому; поталанило лише маленькій частині. Багато з них попало у військову пастку і їх пігнали на війну; решту завернули в запілля. Тут помітували по ріжних пристановищах, поки не устійнено розпорядженям, що всіх повертаючих сезонових робітників-українців слід відсилати до табору у Гмінді, а поляків до табору у Хоцені. В зимі 1914. і під весну 1915. року були вони майже найчисельнішою верствою таборового населення. — І найрознузданішою. Вони набиралися з цілої Галичини з без- або малоземельного селянства. Їх знало і мало ледви не кожне галицьке село. Був це елемент, щоправда трудовитий, одначе неспокійний і етично маловартний. З правила, ледви мала частина з них „дороблювалася” і ставала самостійними господарями. Більшість пролетаризувалася як постійна „кляса пруських сезонових робітників”. Зкоротка називали їх — „прусами”. Зиму звичайно пересиджували дома. Зате з весною збивалися з жайворонками, а зі снігом — з села щезали. Буйні очайдухи, жили — нинішнім днем; за завтрішній не думали. Понабиралися всіх відемних звичок і міркувань здеклясованого чужинецького робітництва, а затратили свою питому народню етику і характерність. Зачислювали себе безглядно до „інтернаціональних” пролетарів, але їх ідеольоґії не розуміли. Як усі жертви демагогічної пропаґанди. Вернувши тоді з сезонових робіт, вони мали зароблений гріш, а діставшися до табору, почували себе всйому „кочівничому” живлі. Супроти заляканих, злиденних мас виселеного господарського елементу, — яким гордували, — вони себе вважали досвідними багатирями. Мали засоби, бавилися, їли, пили, — розпустували; з етики і звичаїв своїх краян і батьків, часто й односельчан, насміхалися. Спокушували їх до мерзенств, спонукували до всіляких усобиць і вихватів. До віри ставились бундючно і заперечливо; до церкви і священства — вороже. Їх, ніякій контролі ні кермі не підпадаючий вплив на роздратовані души виселенців, не міг бути інший, як розкладний. Були й між ними гарні люди й характери, ревні в побожності і національних почуваннях, але це були виїмки.

Другою самовпевною, теж дуже неспокійною та храбровитою верствою таборового населення були „суперарбітровані” ополченці й інваліди видужники. Їх зкоротка називано „супровітами”. Ці, переслизнувшись живими крізь перші лотоки воєнного млина, до загину раділи, гадаючи, що спекалися раз на все воєнної небезпеки; саракам і в думку не приходило, що їх дали туди на „тимчасову” передишку, як запас для дальших безконечних наборів. Матеріяльно вони теж себе почували „вищими” від сірого виселенецького загалу, беручи без ніякої праці на руку по 50 сотиків денно та маючи першенство до всіляких таборових пільг і „легких” заробітків. Вони здебільша ставали в таборі ріжними секційними і бараковими передовиками, шпитальними послугачами, з них рекрутувалася таборова „робітнича компанія”, ріжні „ординанси” тощо. Тим то вони ставали гордовитими і — супроти інших виселенців — мали себе за ліпшу, „упривілеєну” клясу, яка більш нагиналася і переймалася гадками сезонових робітників, ніж сірого загалу. З початком 1915. року їх число в ґміндівському таборі було дуже поважне.

Та найбільш спожаління гідною верствою серед таборового населення були так звані „підводи”, або як їх у таборі знімецька називали — „форшпани”. Були це здебільша старші віком, пятьдесять, шістьдесять, сімдесять і вище в літа йдучі, семейні господарі (один, — Кирило Лазорак, мав 81 літ), — теж з усіх кінців Галичини, яких перемашеровуючі військові частини насильно залапали з тяглом і приневолили везти з треном всякий військовий хлам або людей. Серед лячної розтічі 1914. року, як москалі край повінню залляли, ті нещасники мали вже з правила ві-

дають позитивну відповідь, думають політичними категоріями — польськими. Вони підпали під суґестію польської політичної типольогії і — створюють українські політичні ілюзії. Одно застереження на цьому місці: не хочемо переріщувати такої чи іншої постанови українських політичних чинників у звязку з майбутніми виборами. Хочемо лише у політичну дискусію над порушеними вгорі справами внести теж і деякі загально-національні моменти, залишаючи на боці партійні.

„В політичній оцінці порушених угорі питань, думаємо, робиться в нас найчастіше дві помилки. Перша помилка виникає з призвичаєння до засадничої структури нашого партійно-політичного життя. Воно в цілій своїй істоті побудоване на можности чи потребі добування політичної влади. Якщо це не можливе у чужій державі, то ці його тенденції перекидується на власне громадянство. І саме ці шкідливі у сучасну пору партійно-політичні змагання до політичного впливу, найбільш замітні в тих політичних українських формаціях, які, як нпр. націоналістичні, повинні бути по суті світоглядові. Вони такими не залишаються, лише приймають партійну форму, витворюючи найбільше карикатурне партійництво. Саме тому вони вносять непотрібне замішання в українську дійсність. Виступаючи проти партійництва, але розбудовуючись одночасно, в орґанізаційному розумінні, на гуртковому принципі з намаганням поширяти лише свої впливи, вони затемнюють те, що повинно бути істотою українського політичного життя. Ось тому в сучасній дійсности, коли з нагоди глибоких перемін у державі, в якій живемо, справді доконче потрібна перебудова української політичної організованости, ця намагана боротьба з укр. партійництвом грозить просто розвалом того, що ще маємо. Бо не партії, як орґанізації українських соціяльних та політичних потреб і інтересів є небезпечні, лише небезпечним є те, коли ці потреби й інтереси не орґанізується під кутом потреб нації. В українській політичній дійсности важне сьогодні не які клясові, соціяльні, чи навіть світоглядові ріжниці є підставою партійної конфіґурації, лише те, чи істнуючі партії, і новоповстаючі ґрупи, як форми громадської активности, вміють виловити, зорґанізувати, усуцільнити істнуючі в нації спроможности власного національного життя і національного відпору. Конкретно, у випадку грядучих виборів, є абсолютно сьогодні байдуже, чи послом вийде такий або інший партієць, зате засадничо важне, чи вийде людина, яка зуміє в будучому соймі обороняти українські національні інтереси, а не інтереси тої чи иншої кляси, чи групи людей. При сьогоднішній структурі польської держави, в якій перш усього мають бути знівельовані національні відрубности, що є в державі, — саме національний момент є найважніший. Справді важне те, як добре сказав один польський часопис, чи люди, які появляться в будучому парляменті є визначні як одиниці і чи матимуть вони сильний національний карк. Чи в розумінні тих розважань має рішаюче значіння те, що нас позбавлено спроможности ставити партійних кандидатів? Безперечно, це важне в польській політичній дійсности, в якій іде боротьба за владу. Там рішаючим є питання, чи до сойму увійде бебек чи ендек. Але для нас цей, партійний критерій не має значіння. Бо ми боремося не за владу в державі, лише за національне істнування, за національну окремішність у політичних умовинах, серед яких рішаючими є чужі, національно-монолітні тенденції. І тому не даймося стягнути з площини національної боротьби у закамарки партійної опозиції.

„Другу помилку в оцінці порушених питань сьогоднішньої політичної дійсности робимо в наслідок неправильного підходу до значіння будучого сойму чи сенату. Засуґеровані польською (опозиційною) і австрійською політичною думкою, ми схильні думати, що сьогоднішний парлямент має бути дзеркалом, відбиткою соціяльної, чи політичної зріжничкованости громадянства. Тимчасом так не є. Будучі польські парляментарні тіла будуть просто органами одноцілої державної влади. І так ми їх повинні оцінювати. Коли на них глядітимемо так, як собі бажає сьогодні польська опозиція, то бачитимемо їх через чужі окуляри. Яке нам діло, коли, скажім, фізіономія тих тіл не буде нам відповідати соціяльно? Чи в тому щось з точки погляду української нації зміниться? Чи врешті щось для нас по суті зміниться, коли там відзеркалена буде демократія, або пануватиме охльократія, чи диктатура? І тому, чи не все одно, яким чудом там хтось з Українців опиниться? Думаємо, що в даній дійсности навіть не важно, колиб він опинився там на засаді навіть іменування. Бо що краще: чи не мати в соймі нікого, або мати там ступайків, чи краще, щоби там були заступники „з національним карком“? Пощо розбивати сьогодні лоба об те, що не дасться змінити і що не маємо змоги змінити ми, а саме об виборчі колеґії? Пощо ставити в осередок своєї уваги не те, що для нас найважніше, лише те, що є найважніше для поляків?

„В національній політиці рішає лише доцільність, у партійній іноді й сентимент. Колиж маємо робити політичну перебудову нашого життя, то робім її не для чужих інтересів, ані не на чужих зразках. І не на чужих — суґестіях.“

Українці на католицькому зїзді в Празі.

Католицький зїзд у Празі стягнув до столиці Чехословаччини пів міліона людей з ріжних сторін держави, м. і. з Підкарпаття. Звідсіль приїхалоількома окремими потягами також сильне представництво закарпатських українців. Перший потяг приїхав з музикою на стацію, де очікували їх ті, що приїхали звичайними потягами раніше. На стації явилися представники праської Просвіти, парохії, дівочий хор ужгородської семинарії в українських народніх строях, які своєю красою й мальовничістю приковували увагу прохожих пражан. На запит, хто вони, відповідали дівчата: українки! — „Так ви йсте з України?“ „Ми з Піркарпатської Руси“ — була відповідь. Таких цікавих груп, як була ця група, приїхало мало, а то зі Словаччини, півд. Моравии і трохи німців з півн. Чехії. Саме тому ужгородські дівчата, гуцули й гуцулки з Ясіня, Рахова та учительки з Вел. Бичкова в гуцульських строях були тими милими гостями, за якими всі оглядалися. Фотографи не лишали їх в спокою і все хапали до апаратів, чи стрінули їх з процесією на площі Вацлава, чи на стадіоні, де була головна Служба Божа.

дірваний поворот домів і, покинені військом, тинялися по всіляких мадярських пуштах і урочищах, пробуючи передістатися верхами Карпат домів, при чому їх чимало марно згинуло. Велика сила з них дісталася до бараків. З початком 1915. року було їх у ґміндівському таборі — три тисячки. Слід пригадати, що їх забрано з дому серед жаркої спеки, серед розпалу пільної праці, нагло, наборзі, без ніякого вивінування, часто в одному лиш полотняному одязі, зацитькуючи їх обіцянками, що ще того самого дня, а найдалі через день вернуться домів, а потім, коли попадали їм коні, чи з якого іншого приводу вони стали зайвими, — кидано їх серед дороги, в чужій стороні, голотіч, без ніяких засобів і без журби, що зн ими далі станеться. Всі вони майже без вимків — сивоволосі старики, — інакше їх післалиб на фронт — після лячного скитальства і страхітливих переживань ,виснажені, босі, обдерті, опинилися — і ще їх щастя, коли так сталося — у виселенецькому таборі. Їх жалюгідне положення не вимагає описів у яскравих колірах. Безпомічні, беззасібні, самітні старці, нездібні що й заробити, вони заєдно нудьгували, тужили і бідкалися в таборі, все мовчазні і в собі зосереджені. Їх легко було пізнати по сумовитій поваві лиць та по старих, обдертих військових плащах і шапках, які їм подавали при війську, та які здебільша були їх усією одежиною і охороною перед зимном. Майже всі мали „посвідки“ за свої воєнні чинитьби і за своє запропащене добро. Млоїло при зустрічі з ними. Сам їх докірливий погляд викликував сумні рефлексії ,як світ платить за посвяту. Просилися вони домів, не пускали. Просили хоч яких невеличких зачетів на ті поквітовані суми, що їм належалися. Куди! — відмовлено! Подавали подання до влади, писали до послів, висилали депутації. А покищо, морочилися і поволі вимирали. За них — здавалося — і смерть забула... А чейже, був це найтвердший і найздоровіший пень нашого народу: батьки родин, на яких спиралася уся народня свідомість. Їх сини й зяті ,а то й внуки — при цісарських і стрілецьких полках — поливали рясно своєю кровю побоєвища і розкидали свої молоді кости по карпатських і балканських переваллях...

Врешті, на внесений Посольським Клюбом і особистими впливами підтриманий меморіял, признано їм деякі пільги і грошеву допомогу по 20 сотиків денно, яку їм виплачувано в бюрі посередництва праці декадами по 2 корони. Визначено їм окремішню баракову секцію на мешкання; а то, вони гидилися тих баракових мерзенств, яких їм приходилося бути мимовільними свідками. Признано їм теж дещо кращі харчі. Було також сказано, що при репатріяціях вони мають першенство.

Поза тими, мимохіть в око впадаючими верствами, решту таборового населення творила маса, здебільша селянська, що складалася з побутово ріжнобарвної галицької людности з гір, з долин, з Покуття, з Поділля і — з Буковини. Ця маса безнастанно хвилювала як приплив і відплив моря. Хоч на око — інертна, проте була все рухливою. Жила своїм власним окремішнім життям, що його годі було дослідити до глибин, скритих перед усякою евіденцією і контролею. Ще розмірно найлекший доступ до них творила — демагогія. Одначе тим способом зєднювання собі мас послугувалися лише вороги української ідеї і українського народу, або і в своїй власній хвалі залюблені людці, та вузьким партійництвом замотиличені троюдники. Етична дисципліна, поширювана управою і тими людьми, що стояли на сторожі прав виселенців, перемагала лихі інстинкти мас і успішно боролася з явними і потайними пропагандами неприхильних для української ідеольогії течій (Д. б.)

—о—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Злучених Державах підчас свята незалежности згинуло 200 осіб, тисячі є ранені.

— Кол. еспанському королеві Альфонсові XIII. трапився самоходовий випадок в Італії. Король легко поранений, його товариш гр. де Міранда має зломаний обойчик.

— В столиці Манджуко Гсінґ-Кінґу з невідомих досі причин завалився будинок манджурської державної ради. Є жертви в людях.

— Вістка про арештування полк. Дамяна Велчева та деяких його співробітників є неправдива.

— На берлінському передмісті Бріц згинуло в летунській катастрофі 8 осіб. Літак зачіпив за 5-поверховий дім на висоті 1 поверха. В збірнику запалилася бензина і тому літак і дім почали горіти. Всі пасажири літака згоріли.

— В англійській палаті громад приняли буджет на 1935-36 рік більшістю 463 проти 41 голосів.

— Два сини Мусолінія Бруно і Вітторіо вступили до відділів, які мають вислати до Східної Африки.

— Німецький амбасадор у Льондоні фон Геш видав учора сніданя в честь міністра сер Самуеля Горе.

— Грецька рада міністрів рішила, що плебісцит у справі привернення монархії відбудеться між 22-гим і 29-тим вересня ц. р.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Один вимираючий нарід і його культура.

FR. POSPIŠIL: ETNOLOGICKÉ MATERIALIE Z JIHORAPADU U. S. A. Brno 1933, 8-o 255.

Проф. Фр. Поспішіль, директор етнографічного відділу Моравського Музею в Брні, підняв у 1930-31 р. наукову подорож до Злучених Держав Північної Америки, щоби в їх південно-західньому краю (SW) досліджувати **останки Індіянських культур на терені Арізони й Нового Мексику,** де вони найменше підлягли чужим нівеляційним впливам і через те зберегли вповні свій первісний характер. На величезному просторі обох згаданих держав, що тягнеться на південь і схід від ріки Кольорадо аж поза горішній біг Ріо Ґранде, мешкає всього тільки 75.000 Індіян, роздроблених на десятки племен; вони сильно ріжняться між собою діялектами, але під оглядом культури творять одноцільний круг, у якому визначаються два споріднені зі собою типи: **осілих племен** з рільничою культурою і **кочовиків,** або напів-номадів, що живуть головно з випасу худоби. Перших репрезентують племена Pueblo над Ріо Ґранде, серед яких можна відрізнити 4 самостійні індіянські мови (Тано, Керес, Зуні, і Топі) з безліччю діялектів; до кочовиків належать войовничі племена Наваго (на південь від ріки San Juan) та Апачі (над горішнім бігом рік Gila і Rio Grande), що виявляють значну **примішку монгольського типу.**

Для осілих Індіян характеристичні **камяні будівлі,** що в формі терас притулюються до скель, або мають пірамідальну форму та підносяться нераз до 3 і 5 поверхів; будівля звичайно буває велика, так що поміщує цілий рід (клян). Натомість племена Наваго мешкають у землянках, а Апачі в шатрах, покритих шкірою та сукном.

Археольоґічні розкопи й знахідки, старі будівлі і святині, канали для наводнювання ґрунтів і головно керамічні вироби показують, що тут від найдавніших часів жила рільнича людність із своерідною, розмірно вже високо розвиненою культурою. Одначе Індіяни не знали металів; в їх найстарших находках, подибуємо тільки камяні знаряди. Головний розквіт культури типу Pueblo сягає на 1.000 літ перед Хр. Пізніше наступили великі пересунення наслідком боротьби туземної людности з еспанськими завойовниками, а відтак із кочовими наїздниками Наваго й Апачами.

Стара культура Індіян, що в повній живучості удержується й досі в Арізоні та Новому Мексику, це для етнольоґа правдива скарбниця. Фр. Поспішіль перебув 9 місяців на цьому терені, старався пізнати докладно життя індіянських племен, куди неміг заїхати автом або возом, там долітав аеропляном, щоби заглянути навіть у найбільше недоступні околиці, а користуючись найновішими методами досліду, зібрав **надзвичайне багатство описового й показового матеріялу,** що його в 24 скринях вислав до Чех. Є там взірці кераміки, колекція килимів, ріжні плетінки й кошикарські вироби, музичні інструменти, прикраси до танкового строю, фіґурки божків, збірки біжутерійних прикрас, зільник лічничих ростин, збірка мінералів, кости з індіянських гробів, малюнки індіянських дітей, коло 2.600 світлин та понад 1.000 публікацій про американських Індіян. Усе те певно стане колись окрасою чеських музеїв.

Треба знати, що Ф. Поспішіль вложив довгі літа праці у зразкове впорядкування етноґрафічного відділу Моравського Музею, який став тепер атракцією навіть для чужинців-дослідників: для своєї наукової подорожі використав студії в усіх більших музеях Зєдинених Держав Півн. Америки й особисті звязки з тамошніми етнольоґами. Отже хоча досліди над індіянськими племенами південно-західнього краю Півн. Америки мають дуже багату наукову літературу (сама бібліоґрафія предмету обіймає 62 стор. дрібного друку в книжечці Поспішіля), то нові матеріяли, зібрані умілою рукою дослідника з таким етнольоґічним вишколенням і практичним досвідом представляють дуже велику вартість для порівняного досліду; се показує вже короткий перегляд результатів, осягнених проф. Поспішільом, який він подає у згаданій публікації, бож про повне використання зібраного матеріялу при такому обмеженому обемі книжки не могло бути й мови. Про багатсво зібраного матеріялу, головно з обсягу матеріяльної культури, засвідчують також сотні фотоґрафічних знимок та рисунків, які прикрашують це видання.

*

На потвердження вище сказаного наводимо отсе із преінтересної книжки Поспішіля низку помічень про духову та суспільну культуру індіянських племен SW.

Поодинокі племена Індіян SW. діляться від непамятних часів на роди або **кляни,** поназивані від усіляких звірів (серна, вівця, вовк, медвідь), птахів (нпр. орел), плазунів, ростин (нпр. тютюн, шалвія) предметів (нпр. перла), небесних світил: це пояснюються **тотемістичними віруваннями** про таємний звязок людей, обєднаних кляном, із даною породою звірів чи ґатунком ростин, і має велике значіння при всяких обрядах і церемоніях даного кляну. Тотемістичними віруваннями пояснюється також заборона вбивати деяких звірів (нпр. медведя) й птахів (нпр. індика).

Члени кляну, звязані спільним тотемом вважаються кревними, що мають спільного предка; тому строго заборонено мужчинам женитися із жінками проналежними до того самого кляну (це т. зв. ексоґамія). Весільний обряд дуже бідний — обмежується до спільного споживання обрядової потрави молодою парою; розвід легкий: вистане, як жінка винесе з хати танковий стрій мужа та його лук і стрілу; одначе до заходу сонця кожне із розведених мусить знайти собі нову пару. **Приналежність до кляну дідичиться по матері.** Крім кляннового імени має кожний ще й своє окреме імя; одначе свої окремішні імена Індіяни затають, бо хто довідается про властиве імя людини, той одержує над нею якусь маґічну силу; імя грає тут очевидно таку саму ролю, як нпр. волос або слід людини в руках чарівника, що хоче її пошкодити.

Тотемістичні форми родинних звязків глибоко врізуються в соціяльну структуру Індіян.

Майже всі індіянські племена SW. зберігають **матріярхальний устрій:** усе рухоме й нерухоме майно належить до жінки і діти одідичують його по матері. При заключуванні подружжа муж приносить віно. Жінка будує помешкання, при чім чоловік її тільки помагає; вона займається усім домашнім господарством і навіть зібранням плодів із поля; усякі керамічні й кошикарські вироби — це також діло жінки. До мужа належить тільки робота в полі, лови на звірів та старання про паливо. Ткацькі роботи вважаються спільним обовязком. У кочовиків муж займається випасом і стриженням овець, виробляє спінки з кости або срібла, але взагалі більше байдикує, ніж працює.

Виімкове становище займає мужчина у індіян тільки як князь, т. є. начальник племени, або як лікар-чародій. У сповнюванні обрядів, особливож у обрядових танцях, мужчини грають взагалі головну ролю. Вони ставлять собі окремі округлі або й чотирокутні будівлі з каменя, т. зв. „к і в и", де збираються для виконування всіляких релігійних церемоній та чарів, які ослонюють великою тайною: жінки не мають приступу до „ків". Одначе „ківи" подекуди змінили вже своє первісне призначення і служать тепер, неначе клюби, за місце зібрань для мужчин, що проводять там вільний час, або навіть виконують деякі праці (нпр. ткацькі).

(Кінець буде).

Філярет Колесса.

М. ВОЗНЯК. 2)

Михайло Грабовський

про два молодечі твори Панька Куліша.

(Докінчення.)

„Не думай, що буяю; я певний, що ти який саме випередив усіх сучасників у розумінні епопеї, є цієї самої думки. А втім помітні причини тієї легкости, з якою родиться козацький епос: найперше велику його частину скомпонували віддавна поети народу навіть у досконалості, якої в самих окремих членах ніхто не перечив, а потім історія цього народу має ту поетичну фізіономію народу, що не змиршавів у міщанських формах так званої цівілізації, що все, що скажеться про нього, щоб тільки сказати це вірно, буде поезією. Отже якщо народжується епос там, де найлегше міг народитись, це природна черга речей. Одначе заки з великим розмислом думатимемо про цей наполовину самородний твір, скажу тобі, що само це скочування дум має нечувану вартість, бо вір мені, що найбільше знайомі мені думи показались мені цілком новими, коли я почав їх на властивому місці. Те, що було мало визатне або неясне, набрало значіння і зрозумілости, коли ми побачили його там, куди воно відносилося. Малюнки, поетичного характеру, яких ми не розуміли, показались пречудові, коли ми побачили в них образи доби й даної події. Так нпр у збірнику окремих дум чигиринська битва мало вражувала мене, а коли я дійшов до цього місця в історичній епопеї добродія Куліша, мене вразила властивість красок, яких він ужив. Не знаю, чи памятаєш початок цього образу:

То не хмари на небі громом святим вихривють і т. д.

„Цей поважний і сумний тон малює немов великий сум і непевність народу, що відважується на повстання, яке рішає про його долю. Також само та дума про Самка Мушкета, яку я назвав байронівським фрагментом у своїй „Literaturze i krytyce", показується зовсім не фрагментом, але вповні епічною повістю, бо йнакше не могло бути, тільки що козацьких начальників, які відважувались на розбрат із Польщею мусіли непокоїти в глибині душі глибокі розмисли. Річ особлива, що народня поезія уміла так досконало дати памяті цей найтаємніший стан умів доби, а притім знов повторю, що ці думи ужиті щойно як малюнок часу й місця показують, що вони незрівняної досконалости. В іншому відношенні, бо говоримо про цю думу про Самка Мушкета, не промовчу гарних думок, на які стягнув мою увагу д. Куліш, коли відчитав мені її. Малюючи похід козаків, малює народній поет сумні здогади начальника, але робить це в образах, які оточують того, що їде, а на які він не звертає уваги, одначе які мимовільно відбиваються в його душі, даючи форму його мріям, а зі свого боку поволікаються цією самою краскою його духового успосіблення. Є це секрет мистецтва, до якого лиш одна народня поезія деколи підноситься. Слушно зауважив це дуже молодий письменник; дійсно, якщо він видасть свої пісні з поясненнями, як задумує, це буде одна з найкорисніших естетичних праць.

„Посилаю тобі на спробу дві думи, а краще два рапсоди цієї поеми: один про заложення Січи, укладу добродія Куліша, а другий про пригоди Самійла Кішки, узятий з уст народу. Цей останній подасть тобі сам міру краси цих народніх поем, а заразом укаже на ріжниці цього, як народ оспівував свої морські виправи, з тим, як у нас сухо й високопарно деклямують про набіги на Трапезунд і Ґалац. Якщо схочеш, надрукуй це в „Atheneum-i" разом із відомістю про автора й поему, яку можеш вийняти з цього листу.

„Тепер мушу поговорити з тобою щодо цілої цієї поеми, бо автор з безжурністю властивою справжнім поетам, віддав рукопис до мого розпорядку. Я не згодився на це; отже ми вмовились, що автор повинен друкувати її в Києві або Петербурзі руськими літерами, а це тому, що призначується виключно для українців, які йнакше не читають. Одначе мені здається, що побіч цього можна би зробити інше видання, польськими літерами, призначене для нас і для західних словян.

„Проти цього єсть один лиш не закид, але краще привід до надуми: що скажуть на це наші?... Можеш легко відгадати, що епопея, збудована на національних пригодах козаків із ляхами, не може бути для нас підлесна. З самого роду твору ти бачив, що велику його половину створив сам народ, отже лишалось доробити до ладу й частину, що доповнює її. Згідно з здоровим розумом нема в цьому найменшого приводу до скандалу, а є це чиста історія, але знаєш, як у нас про все криво думають. Дійсним згіршенням і недорічністю була наша україноманія, яку перший ти здетермінував як хоробу. Сливе не зрозуміти випадку, щоб ми, поляки, з якогонебудь розбишацького ватажка робили героя: історичні випадки бачили ми проти себе однобічно, ми брехали на себе небувалі злочини, ми обожали власних неприятелів. Одначе це все було й може булоб загадкою, якої не виснити, колиб не згадка про демаґоґічні доктрини, які кружать у нас, а які перетворювали кожну громадську справу на справедливу. Загнавшись так, легко, здавалося би, зрозуміти, що справжня поезія народу, який у вікових конвавих змаганнях із нами про-

Перед упадком уряду Ляваля.

ПАРИЖ, ПАТ. Обговорюючи останнє засідання виконавчого комітету радикальної партії „Еко де Парі" пише, що ці наради матимуть такі політичні наслідки: 1) Уряд прем. Ляваля слід уважати розбитим. Дальший побут міністрів радикалів у цім кабінеті противиться здоровому розумові тому, що широкі лави членів цієї партії йдуть за соціялістами і комуністами. Негайно по закінченні парляментарних вакацій дійде до кризи в уряді. 2) До нового уряду приготовляються увійти соціялісти з радикалами, без яких було неможливим створити лівий уряд. Соціялісти сподіються, що до уряду крім радикалів, увійдуть теж комуністи. 3) Ліві партії сподіються піддержки коло одного міліона голосів комуністів, які при другім голосуванні комуністи віддатуть на лівих кандидатів проти кандидатів поміркованих і правих партій. 4) Рішення радикальної партії оживить патріотичні організації і приспішить їх еволюцію до фашизму.

—o—

Напружені японсько-китайські відносини.

ТОКІЮ, 6. 7. ПАТ. Здогадуються, що Китай прийме японські умовини у справі інциденту, який викликала стаття, поміщена у китайськім щоденнику у Шангаю з образою цісаря Японії. Переведене слідство виявило, що ця стаття появилась за згодою Куомінтанґу. Відповідальність за цю статтю паде на уряд. Головного цензора та шефа безпеки у Шангаю припинили в урядуванні.

ПЕКІН. 6. 7. ПАТ. В околиці Чан-Пін-Гсієн на кордоні здемілітаризованої смуги, 130 км. на північ від Пекіну, 200 китайських стрільців почали бій з відділом жандармерії. Здогадуються, що повстанці належать до ґрупи партизантського відділу Тін-Йо-Сана.

ТОКІЮ, 6. 7. ПАТ. Повідомляють з Гсінґ-Кінґу, що з поспіхом вислали на кордон Джеголю кількасот японських вояків тому, що відділ армії Сун-Че-Гіяна напав на відділ прикордонної манджурської сторожі і зранив двох вояків.

Хорвати невдоволені з урядової декларації.

БІЛГОРОД, 6. 7. ПАТ. Преса повідомляє з Загребу: Тамошні опозиційні кола розчаровані заявою уряду тому, що уряд придержуватиметься закону з 1931. р. та національної і державної єдности. Загребська преса здержується покищо від коментарів і жде, що про цю заяву скаже д-р Мачек, провідник хорватів.

До відома кандидатам духовного стану.

Дістаємо такі інформації щодо приймання кандидатів до Семинарії і Богословської Академії у Львові:

З огляду на те, що в Семинарії і Богословській Академії є три рази більше кандидатів, як може бути допущених до священства, Митрополичий Ординаріят подає до відома, що на будуче буде приймати до Семинарії тільки тих кандидатів, що виразно й на письмі візьмуть на себе зобовязання і згодяться на умови принятгя у відповідно зладжених формулярах. Питомці, що вже скінчили 5-ий рік Семинарії, яких половина мала місця застережені для безженних, найдуть у тих формулярах умови, під якими і вони були перед кількома літами приняті до Семинарії.

Формуляр перший торкається тих, що просять за місце, застережене для безженних, а другий тих, що просять за місце, незастережене. Митрополичий Ординаріят прийме на незастережені місця на кожний рік лише стільки кадидатів, скільки прийме їх на місця застережені.

У першому формулярі читаємо м. ін. таке: „Я свідомий, що принимаючи в Семинарії місце для безженних, я зобовязанний стати таким священиком. З хвилиною, коли я змінив би ту волю і не хотів би стати безженним священиком, буду в совісті обовязаний під тяжким гріхом виступити із Семинарії. Я свідомий, що при великому числі богословів і кандидатів духовного стану щонайменше половина або й більша частина абсольвентів Богословської Академії не буде священиками. Свідомо й добровільно беру на себе те ризико — вважаючи, що мені корисніше кінчити Теольоґічний Виділ, хоч би я і не мав стати священиком, ніж тієї школи не кінчити або взагалі до неї не бути вписаним. Тому знаю, що навіть, якщо я склав би всі іспити з вдоволяючим успіхом і мав би добру кваліфікацію, не набуваю ані наслідком скінчених студій ані 5-літнього побуту у Семинарії ніякого права до священства. Тому не станеться мені ніяка кривда, коли не стану священиком... Мені буде вільно аж до останньої хвилини перед рукоположенням відступити від священства. Даю притім слово чесного чоловіка, що в такому випадку, оженившись, я навіть не буду старатися про священство.

Також знаю, що навіть тоді, коли з огляду на моє поведення не булоб ніякої перепони до допущення мене до священства, я перед допущенням буду обовязаний мати титул рукоположення, себто запевнене достаточне утримання на випадок постійної недуги, канонічої кари, старости або якоїнебудь іншої перешкоди у виконуванні служби й душпастирських обовязків..."

У другому формулярі є такі уступи:

„...Притому прошу мені дозволити застерегти собі такі права:

„Нехай мені буде вільно кожної хвилини, навіть у середині року, виступити зі Семинарії й виписатися з Академії. Також після скінчення 5-го року нехай мені буде вільно оженитися.

...Якщо по скінчених студіях і 5-літнім побуті в Семинарії схочу оженитися, то я свідомий того, що мушу цілу відповідальність за цей крок брати на себе, так супроти особи, з котрою буду женитися, як і супроти родини. Щоб по християнськи прийняти на себе обвязки подружого життя, я перед Богом і в совісті зобовязаний не женитися легкодушно, себто не женитися, як довго не буду мати запевнення утримання себе

зяк ненавистю до нас і помстою, мусить віддихати цимиж почуттями. Це історія, якої ніякі людські зусилля не перероблять. Зрозуміти це булоб простою справою розуму, але це не завсіди єсть на зазив. Поеми, складеної в частині з автентичних пісень народу, не можна було доробити йнакше, лиш у тому самому дусі, на тих самих поняттях, на вірі, на забобонах, на самих юродивостях народу. Саме ця єдність думки народу й те що вона прибрала свою постать у поемі, те, що одна висловилася через другу, це найважніша річ. Епопея не може бути лиш белетристичним твором, ані навіть воскрешена з мертвого минулого, це мусить бути овоч рук. До епопеї треба не лиш поета, але й народу. Що то значать ці наші українські поеми, навіть найкращі, коли народ їх не розуміє, а зрозумівши, не признав би за свої? Це збирається разом в одній потребі правди.

„Отже чи потрапимо знести справжню козачу поезію? Велика булаб шкода, якщо на перешкоді цьому сталиб національні пристрасті. Минуле й історія не можуть запалювати. На війни козаків і ляхів ми повинні би глядіти як на війни греків і троян, а тоді щойно ми відчулиб красу української Іліяди. Під літературним оглядом булаб це дуже поважна річ, бо поняття справжньої країни це розкіш і розкіш плідна в наслідки.

„Добродій Куліш затримався на тринацятьох рапсодах, себто на увязненні Остряниці. Бажав би цією першою частиною вивідати публичну думку. Пізніш обробив би подібнож добу Хмельницького і добу домових заколотів України аж до повного упадку козацької „самостійности" (так сам сказав мені), лишаючи решту поеми чужій душі і читача доспівати собі, як сказав Міцкевич. З бігом випадків поема ставаласяб щораз драматичнішою і так, як розповідав мені зміст, рослаб у зацікавлення і багату ріжнородність. А втім мені здається, що цю широку поему навіть у скінченій частині можна буде доповнити; дійсно автор учиться з запалом історії, а як поет студіює безустанно Гомера. Якунебудь виробиш собі гадку з долучених спроб, надіюсь, що цікаву подаю тобі відомість, а велику маю приємність поділитись нею з першим тобою".

Обидва твори Панька Куліша „Михайло Чарнишенко" й „Україна", про які розписавсь широко Ґрабовський в листі до Крашевського, відбивають у собі сильний вплив дуже популярної тоді на Наддніпрянщині рукописної „Исторіи Русовъ". Крашевський видавав у Вильні двомісячник „Athenaeum" і надрукував у I. т. журналу за 1843. р. два Opowiadania małorosjanina p. Panteleona Kuleszy" (!) в перекладі Ромуальда Подберського, а саме I. „O tem dlaczego w miasteczku Woronežu wysechł staw pieszowi ecki" (cz. 132—139) i II. „O tem co się zdarzyło z kozakiem Burdingiem podczas Zielonych Świątek" (140—149).

Ґрабовський сподівався, що Крашевський використає його широкий лист, подаючи в журналі звістку про Куліша та його твори.

Крашевський не використав листу Ґрабовського для журналу. Він лишився у рукописі й, виданий друком, стає цінним джерелом для характеристики Куліша перед Кирило-Методіївським Братством, зокрема для ґенези його „України". Остання, видана тогож року в Києві, кінчиться дванацятою думою. Згаданий в листі тринацятий рапсод увійшов у дванацяту думу, отже Куліш або щось пропустив, або стягнув два рапсоди в один. Одначе не продовжував своєї „України" Куліш, бо швидко визбувся довіря, яке мав до „Исторіи Русовъ" як до історичного джерела, й студіюючи оправжні джерела, почав критичніше ставитись до минулого України.

—o—

й родину. Також знаю, якою великою небезпекою для родини є брак достаточного удержання для себе й потомства та поганська засада обмежувати число потомства іншим способом, як не христіянською здержаністю...

...Признаю, що женитися без змоги утримати себе, жінку й потомство є нерозвагою, а це вже само вистарчає, щоб замкнути мені доступ до священства. За таку нерозважну й легкодушну поведінку вважаю женитися в положенні, в якому не женивсяб розумний і розважний мирянин. Також уважаю за обман, недостойний кандидата духовного стану, женитися з особою, що не вихо-

дилаб за мене, якби знала, що не буду священиком, або утверджувати її в тім переконанні, що буду священиком. Обману допущуся теж з уваги на родину, якій я робив би надію на моє священство..."

До прохання до Ординаріяту треба долучити такі додатки: а) життєпис, б) приватний відпис метрики, в) приватний відпис матурального свідоцтва, г) свідоцтво моральности за останній рік. Свідоцво моральности має бути написане по останніх феріях та підписане парохом, а як парохом є власний батько — двома сусідами. Під власноручним підписом подати точну адресу.

Студії в університеті Стефана Баторого у Вильні.

Виленський університет має такі факультети: 1. гуманістичний, 2. правничий, 3. математично-природничий зі спеціяльним рільничим відділом, 4. лікарський і 5. мистецтва. Крім університету є ще у Вильні: 1. Інститут для дослідів над Східною Европою, 3-літня вища політична школа, 2. Торговельний Інститут і 3-літня школа технічна. Вписи на всі факультети УСБ відбуватимуться від 25 вересня ц. р. Перед внесенням прохання слід піддатись обовязково лікарським оглядинам. До впису треба прийти особисто. До прохання слід долучити: а) матуральне свідоцтво, б) метрику, в) куррікулюм віте, г) фотографії та інші прилоги, що їх одержиться на місци.

Конкурсові іспити обовязують при принятю на 1) медицину і 2) на мистецтво. До першого слід приготовити фізику і хемію з обсягу середньої школи й одну чужу мову: англійську, француську або німецьку. Другий іспит складається з двох частин: теоретичний (загальні відомости про рисунок) і практичний. Оплати 310 зл. річно, платні в двох сплатах. Крім того є ще мала оплата за лікарські оглядини і за конкурсовий іспит.

Життя у Вильні 50—70 зл. на місяць. Обмежені приняття є лише на медицину, отже нема надії, щоб приняли, хоч би іспит зложено з успіхом.

За точнішими інформаціями звертатись на адресу: Кружок Українських Студентів УСБ., Вильно, Міцкевича 11-9. На відповідь долучити почтову марку.

Виділ КУС-а.

Збройна інтервенція на випадок повороту Габсбурґів?

ПАРИЖ. ПАТ. Авас повідомляє: Здогадуються, що темою нарад югославянського посла у Парижі Спаляйковича з прем. Лявалем було рішення австрійського уряду у справі повороту Габсбурґів. Авас пригадує, що мін. Ляваль у своїй декляраціі з 15. березня у справі привернення монархії Габсбурґів станув на такім самім становищі, що держави Малої Антанти. Становище французького уряду в цій справі не змінилось. Зворот майна колишній цісарській родині і дозвіл на поворот до Австрії є внутрішньою справою Австрії і покищо не дає притоки до дипльоматичної акції. Одначе в теперішніх міжнародніх умовинах рішення австрійського уряду — повідомляє Авас — було недоцільне. Це рішення може витворити в середущій Европі атмосферу, яка утруднить підписання надунайського пакту, який мав довести до відпруження відносин в Европі.

БУКАРЕШТ, 6. 7. ПАТ. Рішення австрійського уряду у справі зміни статуту Габсбурґів і вістки про можливе відновлення монархії Габсбурґів в Австрії і на Мадярщині відбились живим відгомоном у румунській пресі, але не викликали затрівоження. Зате кореспонденти з Праги повідомляють, про можливу збройну інтервенцію держав Малої Антанти на випадок відновлення монархії Габсбурґів.

Цісарева Зита вертається до Австрії.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Орган патріотичного фронту „Естеррайхіше Абендцайтунґ" повідомляє, що колишня цісарева Зита приїде з дітьми на літо до замку Райхенав в Австрії. В урядових колах нічого не знають про цей плян. Архикн. Отто покищо лишається за кордоном і не приїде до Австрії.

Господарська і культурна рада приняли урядовий проект закону, який касує закон про вигнання Габсбурґів.

Совітсько-японсько-манджурська прикордонна комісія.

ТОКІО, 6. 7. ПАТ. Совітський амбасадор Юреньєв на припоручення свого уряду повідомив учора пополудні мін. Гіроту, що совітський уряд годиться на японську пропозицію створити спільну японсько-манджурсько-совітську прикордонну комісію. Переговори у цій справі зачнуться мабуть у Токіо.

ТОКІО, 6. 7. ПАТ Уряд СССР прийняв пропозицію Японії створити мішану прикордонну комісію, яка й займеться спорами на японсько-совітськім пограничі.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— Особисті вістки. Дня 20. червня ц. р. відбулася на віденському університеті промоція Мирона Прелет-Команницького на доктора фільософії.

— Відвідини українських вязнів гр.-кат. духовником. Дістаємо такого листа: „На численні запити — отсією дорогою подаю всім до відома, що я всупереч поголоскам з капелянії не зрезигнував, а в часі Великодних Свят не їздив по тюрмах з причин від мене абсолютно незалежних. Тому, що переговори з Міністерством Справедливости добігають вже до кінця, і справа тюремних відвідин духовником буде зовсім певно до 15. ц. м. позитивно полагоджена, я вибираюся зі Львова 5-го серпня на обїзд всіх тюрем, де тільки сидять наші вязні — поза Східною Галичиною. Наших вязнів, які сидять по тюрмах, в яких я не був ще ні разу, прошу, щоби подали про себе вістку на мою адресу: Львів, Петра Скарги 2А, Чин ОО. Студитів. — бо я хотів би вже цим разом усіх наших вязнів відвідати. — Всі часописи прошу передрукувати цей мій поклик. **о. Д-р Осип Кладочний,** капелян.

— Важне для прогульковців і мешканців Брухович! Довідуємось, що кооперáтива службовиків Маслосоюзу „Кома" відчиняє 7. ц. м. молочарню в Бруховичах, при Головній Алеї ч. 8, в сусідстві двірця. Весь набіл з Маслосоюзу. Треба надіятися, що наше громадянство, зокрема наші прогульковці з вдоволенням приймуть новину і підчас своїх виїздів користатимуть з того, серед ліса положеного, запашного місця відпочинку.

— Міністер Косцялковський у Сх. Галичині. Як повідомляє агенція Всхуд, мін. внутрішніх справ Маріян Косцялковський відбув люстрацію повітів на трасі Львів—Ряшів. Ідучи самоходом, вибирав бічні дороги, щоби переконатися про їхній стан. Опісля звідав Перемишль, Самбір і Дрогобич. Переночувавши у Трускавці, виїхав крізь Стрий, Долину і Калуш до Станиславова, де мав конференцію зі старостами зі Станиславова, Товмача, Косова, Коломиї, Снятина, Городенки і Надвірної. В Трускавці була конференція зі старостами повітів: дрогобицького, стрийського, долинського, калуського, жидачівського, бобрецького і рогатинського.

— Новий міст на Стрию. В Стрию викінчено і віддано до публичного вжитку новий залізний міст на ріці Стрий коштом пів міліона зл. Міст довгий на 216 метрів. Дотеперішній обїздовий міст буде розібраний. Крім звичайного колового і пішого руху, мостом переходить залізниця зі Стрия крізь Болехів і Долину до Станиславова.

— Польське Радіо власністю уряду. В днях 3 і 4 ц. м. відбулося у Варшаві засідання надзірної ради Польського Радія та загальний збір акціонарів цього підприємства. Рішено продати всі акції Польського Радія державному скарбові. Продажну ціну устійнено на 120 зл. за акцію. Державний скарб приняв ці умовини і закупив більшість акцій (7.000 штук), які досі не були ще в його посіданні, так що Польське Радіо перейшло тепер на цілковиту власність уряду.

— „Для добра школи". В часі вакацій і з початком кожного шкільного року шкільна влада переносить „для добра школи" кілька десятків нашого старшого вчительства на захід у корінну Польщу. Такі перенесення приходять несподівано, а урядові прикази наглять до „натихмястового" переходу на нове службове місце. Учителі, що мають по 25—30 літ служби, руйнуються на старші літа матеріяльно і морально, позичають гроші на дорогу та їдуть в далеку, невідому й важку путь... Перенесення коштує сотки золотих, а вчительство від своєї влади на ці видатки не дістає ані сотика, хоча закон каже навпаки. На зворот коштів перенесення чекає перенесене вчительство літами й діждатися не може і ледви чи й діждеться коли. На всякі інтервенції в кураторіях і в міністерстві освіти відповідають: „брак кредитуф" і той брак кредитів є хронічний і для нашого вчительства треватиме аж до кінця їхньої служби. Так є тепер, а не ліпше буде й з тими, що лишилися та дожидають своєї черги.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Друг при друзі.

Збилися ми на рідні́м, тісні́м подвірячку, що зветься Галичина, і тупцюємо вижидаючи чогось... звідкись... А що тісно стоїмо один коло одного, то й наступаємо собі раз-у-раз на мозолі, штовхаємо під ребра, обтовкаємо лікті. А що близько поруч себе стоїмо, то й бачимо один одного добре, знаємо що зїв, коли крикнув, куди подивився. А що не можемо далеко глянути, бо голови ближніх заслонюють, то й приглядаємось з конечности до ближніх і думаємо завдно про них.

Звідсіль походять отї всі наші зависти, сплітки і тим подібні інформації.

— Ви знаєте, що пані Капарська не вміє навіть шніцлів зробити. Недавно її чоловік викинув шніцля крізь вікно...

— А ви чули, що Скнирські ходять дома босі, щоби не нищити черевиків...

— Занюха на посла ладиться. Вчора сказав при вечері до жінки: „Я ніколи не вів би такої політики, як вели наші в тім соймі"...

В „Аґрарнім Банку" щось рветься. Директор Білянсович відправив служницю і не їде вже до Ворохти, тільки до шваґра коло Радехова.

— Дорога пані! Я вам може не повинна того казати, але зверніть увагу на доню. Вже два рази була з жонатим у кіні, а раз у театрі...

— Колисьтут директор Наливка прийшов над раном до дому, а жінка в нього черевиком. Тим від Штірка, що так ним недавно хвалилася...

І так далі і тим подібне... Та пані побила служницю, тамта плакала, бо чоловік вічно в карти грає, той був у кабареті з „якоюсь", тамтой купив знов нову краватку. („І звідки він бере гроші?!")

Цілий рік як у млині: тур-тур-тур і тур-тур-тур.

Але ні! Не цілий рік! Є такі благословенні два місяці, в яких млин раптом стихає, аж чоловік будиться з отупіння.

Це місяці липень і серпень.

Думка, куди їхати на вакації і за що, так абсорбує уми, що всі ці „направду важні", „направду цікаві" і „направду з доброго серця" передавані інформації відходять на другий плян.

Аж інший світ видається, аж люди немов перероджуються. Підслухайте розмову двох чи двоїх... Ворохта, Яремче, Косів, десь колись Цопоти, а часом і Югославія. Ні слова про сусідку, сусіда, їх діти, служниці і звички. Дехто навіть свято вірить, що це вже так на віки остане.

Але досвідчені знають, що це тільки передишка. Прийде вересень (недурно в назві місяця є щось із крику!) і млин знову рушить. Рушить ще краще як перед вакаціями. Прибуде тем, бо люди хоч і розїхалися, але це в нас так якби двоє курят розбіглося в ріжні кути койця.

Хібаб хтось відчинив койць, нагодував і пустив на городи!...

Галактіон Чіпка.

— **Крадуть і „кресові" патріоти.** Повідомляючи про розвязання „Звйонзку кресуф всходніх", варшавський „Курер Поранни" пише: „Звйонзком кресуф всходніх", що ділає від довшого часу при досить невиразній ідеольоґії, але дуже виразній схильности використовувати суспільну жертвенність, занявся урядовий комісаріят. Він викрив, що „Звйонзек" гроші, зібрані на т. зв. суспільні цілі, сконсумував у цілости на внутрішні цілі. „Недокладности" сягають кільканадесятьох тисяч зол. Урядовий комісаріят розвязав цей „Звйонзек" і вислід свого доходження передав прокураторові, щоби членів управи „Звйонзку" з головою Обтуловичем потягнув до судової відповідальности".

— **Льняний промисл.** Союзний цукроварний промисл у Польщі замовив на найближчу цукрову кампанію 1,700.000 льняних мішків до пакування цукру. Доставу цих мішків замовили в шістьох фабриках: Жирардів (700.000 мішків), Страдом (350.000 мішків), Ґолашин (300 тисяч мішків), Дойтш (210 тисяч мішків), Варта (100 тисяч мішків), Стешев (100 тисяч мішків). Лен будуть брати головно з північно-східних земель, отже Волині і т. д.

— **Насаджують „культуру" на Волині.** В Луцьку в салі воєвідства відбулися загальні збори т-ва „кшевеня культури" на Волині. Це т-во удержує в Луцьку польський театр ім. Словацького, що обслуговує три воєвідства і дістає 40 тисяч зол субвенції в однім сезоні. Збори затвердили буджет і вибрали комісію для складення репертуару. Взагалі Волинь переживає тепер більший ніж досі наплив поляків з корінної Польщі, що приходять з гаслом „кшевеня культури на кресах".

— **Міліон дітей без науки.** Головний гітлерівський орган „Фелькішер Беобахтер" в нотатці п. н. „Міліон дітей без шкільної науки" подає, що наслідком обмеження вчительських сил і недостачі шкільних будинків у Польщі в осені ц. р. буде коло міліона дітей без шкільної науки. Цей стан виступає особливо грізно на сході держави.

— **Загадочне душогубство.** На вул. Кінґи в Перемишлі знайшли вранці тіло якоїсь вбитої дівчини. Показалося, що це 18-літня Ольга Ільків, родом з Коломиї, яка була в останньому часі експедієнткою у масаря Фр. Курдибаха. Вона мала виїхати до Львова, щоб обняти якусь посаду. Арештовано одного безробітного кельнера, що любився в ній і не хотів, щоби вона виїхала з Перемишля. Свідки кажуть, що чули пізним вечором на цій вулиці револьверові стріли.

— **З Польщі.** В келецькому воєвідстві показалася на засівах збіжева ржа. — В Пястові під Варшавою Вацлав Новак хотів застрілити на вулиці скаженого пса, але стріляв так незручно, що замісць пса вбив малого хлопця. — В Кельцах застрілився повітовий командант державної поліції Петро Весоловський з причини нервового розстрою. — Відомий польський співак Ян Кепура купив у Варшаві (в Алеях Уяздовських) каменицю за 4 міліони зл.

— **Участь українського сокільства у святі чеського Сокола.** В місті Чеська Требовня відбулося торжественне свято 50-ліття чеського Сокола. У святі взяли участь теж українські соколи. Виступ українських соколів найшов дуже сердечний відгомін у пресі. Підчас виступу публика обкидала українців-соколів квітами та повитала їх грімким „навдар" (гаразд).

— **Два острови на продаж.** На Тихім океані є на продаж два острови, віддалені від себе 70 морських миль, а від Гонолюлю 1.000 миль. Один із тих островів називається Фанінґ, другий Вашинґтон. Оба належать до одної промислової фірми, що 20 літ вивозила звідтіль якусь ростину, а тепер ліквідує свої інтереси. Острови продають разом з будинками, моторовими човнами і пристанею. На острові Фанінґ живе коло 200 осіб, на Вашинґтоні нема нікого. Підсоння на обох островах дуже здорове. Температура майже все однакова, ріжнячись тільки на два ступні.

— **Хліборобська преса у Швайцарії.** Орган швайцарського селянського союзу „Швайцерішe Бавернцайтунґ" виходить у накладі 160.000 примірників у трьох мовах: німецькій, французькій та італійській. Коли взяти на увагу, яке число хліборобів заселює Швайцарію, можна собі уявити, як у цій країні цінять рільничу пресу.

— **Совітський карнавал.** „Правда" з 2. ц. м. подала характеристичний лист директора центрального парку культури і відпочинку ім. Горкого, якогось Глана, що виступає з ініціятивою „совітського карнавалу". Так назвав забавову імпрезу, пляновану на ніч з 5. на 6. липня у звязку з роковинами совітської конституції.

— **Большевицькі роковини на Білорусі.** В Совітській Білорусі має відбутися в дні 11. ц. м. 15-ліття освободження Білоруси від „польських окупантів". В цілій Білорусі роблять приготування до цього свята. У фабриках, заведеннях і колхозах ідуть перегони праці, які мають здобути „право підпису під рапортом, спрямованим до тов. Сталіна".

— **Французький віщун про Україну.** Віщування славного французького лікаря й астрольоґа Нострадамуса вже нераз сповнялися. Він заповів був м. і. останню світову війну. Опираючись на укладі небесних звізд, він віщує, що упадок Европи йтиме аж до 1970 р., а тоді розпічнеться її відродження. Славяни будуть відгравати тоді першу ролю в Европі, при чому Україна буде найбільшою та найсильнішою державою. Українська геґемонія триватиме до 2.700-го року, що буде вершком нашої могутности. Мішель Нострадамус жив у часі 1503—1566, походив з жидівського роду, але вихрестився, був прибічним лікарем короля Карла IX і вславився чудесним лікуванням. Ще більшу славу принесли йому його віщування („Centuries"), оголошені рік перед своєю смертю.

— **Поля Неґрі знайшла собі нову жертву.** Відома фільмова артистка Поля Неґрі, що досі тричі виходила замуж і тричі розвелася, виходить замуж четвертий раз. Цим разом бере собі за чоловіка одного члена англійського парляменту, якого імени не хоче покищо виявити. Вінчання відбудеться аж у грудні ц. р., бо наперед Поля Неґрі мусить виступити у трьох фільмах, до яких зобовязана контрактом. Опісля покидає раз на все фільмові виступи, щоби посвятитися тільки своєму мужеві. Так бодай вона розголосила в Голівуді, де тепер перебуває, але чи додержить слова? Вона досі при кожній женячці покидала сцену, щоби швидко розвівшись з чоловіком, вернутись назад. Чи з четвертим чоловіком витреває довго, цілий Голівуд сумнівається.

— **Селянин головою швайцарської республики.** Як відомо, президентом швайцарської республики є селянин Рудольф Мінґер. Вибір селянина головою найстаршої демократичної держави викликав велику радість серед швайцарського населення. В історії Швайцарії це перший випадок, що президентом держави став селянин.

— **Бджола причиною автомобільної катастрофи.** Біля Середнього на Закарпатті перевернувся самохід в ярок, при чому було кілька ранених. Слідство виявило, що причиною нещастя була бджола, яка вжалила шофера в око і він втратив хвилево владу над кермою.

— **Справлення похибки.** У звідомленні про закінчення сільсько-госп. курсу для інструкторок в С. У. у Львові пропущено один рядок, що здеформував ціле вступне речення. Мало бути: „Девятьнацять учениць тримісячного сільсько-госп курсу для інструкторок, **що його влаштував Союз Українок** при активній співучасти"-, і т. д.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дмитро Фуртак, ем. управитель школи в Слободі Долинській, помер 1. ц. м. в 64 р. життя. Покінчивши семинар в Тернополі, покійний був учителем в Струсові, опісля в Могильниці. За його освітну працю перекинула його тодішня влада в службовій дорозі до Тростянця, темного й бідного села на Підкарпатті. Тут сповняв він обовязки вчителя до світової війни. Працював у читальні „Просвіти", був щирим та помічним дорадником селян. Здібніших учеників приготовляв безкорисно і посилав до ґімназії в Перемишлі. З його школи вийшло багато щирих народніх робітників. Коли в часі війни школа в Тростянці завалилась, перенісся Покійний до сусідного села Слободи Долинської. Тут працював дальше над освідомленням темного й бідного села. В 1930 р. перейшов на емеритуру. Весь час був членом громадської ради, а в останнім часі став членом волосної ради в Рахині. Довгі літа і аж до смерти був головою кружка В. П. Укр. Вч. в Долині. Учительство вибирало його кілька разів до Окр. Шк. Ради в Долині. Був щирим заступником інтересів українського шкільництва в повіті. Похорони відбулися 3. липня ц. р. На місце вічного спочинку відпровадило покійника чотирьох священиків, при участи численного вчительства та поважної маси селян Тростянця і Слободи. На похорони прибув також заступник старости і представник шкільного інспекторату. Замісць вінця на могилу покійника зложили члени окружного відділу В.П.У.В. квоту 18 зол. на Рідну Школу та українських інвалідів. В. Й. П.

—o—

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО У. С. С.

В неділю 7. червня ц. р. в год. 16 (4-ій) пополудні відбудуться мячеві змагання за мистецтво УСС-а між дружинами: Дніпро (Винники) — Сокіл III (Львів), на площі Сокола-Батька.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ у Львові у другому трьохліттю свого істнування (1931—1934). Львів 1935. Стор. 176, ф. 8°.

ЗВІДОМЛЕННЯ Управи приватної коедукаційної гімназії ім. О. Маковея „Рідної Школи" У. П. Т. в Яворові за шк. рік 1934-35. Накладом Власного Фонду 1935. Стор. 32, ф. 8°.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА МОВА, науково-популярний місячник. Варшава, липень 1935. Р. III. ч. 7. Зміст: І. Огієнко: Наші особові ймення й Словник особових імен у літературній українській формі. Б. Лисянський: Слово. І Коровицький: Невідкладна потреба: комасація на Волині нищить топографічні назви. Я. Романенко: Для одного народу — один правопис! П. Кривоносюк: Як досліджувати дитячу мову. В. Виногородський: Літник чи літовик. Я. Гординський: Мова українських колядок. І. Огієнко: Сучасна українська літературна мова. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській мові. В. Грицин: Українські прізвища й рідна мова. А. Комарницький: „Рідна Мова" живе й по тюрмах. Життя слів. Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літературної мови. В. Виногородський, В. Шкоба, Б. Галецький, С. Луців. І. Мойсик: З народньої скарбниці. Чистота й правильність української мови: відповідь на запитання наших читачів. Новини з мовознавства. Дописи прихильників рідної мови.

НОВА ХАТА, двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Рік XI. Ч. 13—14. Львів, липень 1935. Зміст: Л. Б.: Вакації; До Почаївської Лаври; М. Ф.: Ольга Рошкевич; Українські Січові Стрільці. С. Русова: Неступлена втрата; Ол. Рошкевич: Празник у Пацикові. Я. Коваль: До Заліщик. Виставка народнього мистецтва. Надійка: Вакаційні постанови. Л. Бурачинська: Сільсько-господарські курси. Я. Коваль: Світлини. Вол. Січинський: Прикраси з дерева. А-н: На закінчення шкільного року. З фахово-доповняючої школи. Р. К.: З фахово-доповняючої школи. Р. К.: Мале літнище. Зимні страви. Ст. Гаврисевич: Як оплюватись. Ірина Вільде: Мателики на шпильках. Ілюстрації.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ, місячник. Відень травень-червень 1935. Р. XI. Ч. 5—6. Зміст: Я. Мриняк: Перша печатка чехословацької заграничної пошти. І. Корчинський: Перші пластові марки і марки У.С.С. А. Вонсович: Марки Манджу-Го. Українські виставки в Америці. М. С-кий: Пошта дітям: А. Штоман: До історії марок У. Н. Р. Нові марки. Дрібні вісти. Критика і бібліографія. З філятелістичних журналів. Від адміністрації. Листування Редакції. Пресовий фонд „У. Ф.". Дарові премії. Оголошення.

СОКІЛЬСЬКІ ВІСТИ, орган українського сокільства. Львів, липень 1935. Рік VIII. Ч. 7. Зміст: 1) Мандруймо. 2) Олюнко: Мет диском (поезія). 3) Цілість „Українського Городу" загрожена. 4) Спомини з водної мандрівки (фейлетон). 5) Хто першуном. 6) Організаційні справи 7) З сокільського життя. 8) Руханковий додаток. 9) Як уладити змагання в плаванні? 10) Загадки.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Нечинний.

Театр Рвжнородностей.

Неділя, 7. VII. год. 8. „Школа податників". Абон. 30.

Понеділок, 8. VII. год. 8 веч. „Школа податників.

Кіна.

АДРІЯ: „Долина тривоги", „Страшна ніч у Зоо".

АПОЛЬО: „Цісарева і я" (Ліяна Гарвей).

АТЛЯНТИК: „Гра змислів".

ВАНДА: „Распутін" і „Плятинова білявка".

ГРАЖИНА: „Гармонія" большевицька музична комедія.

КАСІНО: „Невільниця з Манделяй".

КОЛІСЕИ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Румба" „Зачарований вальс".

МАРУСЕНЬКА: „Поворот Натана Декера" і „Колишня і теперішня Москва".

МІРАЖ: „Весняна парада" з Фр. Гааль.

МУЗА: „Пан без помешкання".

ПАКС: „Голгофта".

ПАЛЯС: „Пісня сонця".

ПАН: „Не хочу знати хто ти".

РАЙ: „Дама з Музею Руж".

СВІТ: Похорони марш. Пілсудського.

СОНЦЕ: „Секрет жінки" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Буря в склянці води" і ревія.

УТІХА: „Таємниця експресу ч. 6" та ревія з кл. Белявським.

ХИМЕРА: „Місто під терором".

Закордонне радіо.

Неділя, 7. липня 1935.

Відень (506,8) 11·45 Концерт, 16·20 Камеральна музика, **Брюсель** (483,9) 20·00 Симфонічний концерт, **Прага** (270,2) 10·00 Сальоновий квартет, 12·15 Легка музика, 22·45 Танкова музика, **Штрасбург** (349,2) 18·30 Концерт солістів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Весела музична всячина, 16·00 Пополуднева музика, **Ляйпціг** (382,2) 15·00 Камеральна музика, 20·00 Вечірній концерт, **Мілано** (221,1) 20·40 „Ля Кабрера" — лірична драма і „Фльорентійська весна" — опера, **Рим** (420,8) 20·40 Симфонічний концерт, 22·30 Легка і танкова музика.

Понеділок, 8. липня 1935.

Відень (506,8) 17·25 Концерт солістів, 23·45 Танкова музика, **Братислава** (298,8) 15·00 Концерт, **Прага** (470,2) 20·40 Арфа і клярнет, 21·15 Концерт фільгарм. орх., **Париж** (1648) 20·45 Музика, спів, **Штрасбург** (349,2) 21·00 „Паяци" оп. Леонкаваля, **Берлін** (356,7) 23·10 Камеральний концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Легка музика, **Ляйпціг** (382,2) 19·00 „Мовчазна жінка" оп. Р. Штравса, **Мінхен** (405,4) 15·20 Пісні Шопена і Ліста, **Букарешт** (364,5) 17·00 Концерт, **Будапешт** (550,5) 18·10 Танкова музика, **Мілано** (221,1) 20·40 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) „Кохання князя" оперетка.

Львівське радіо.

Неділя, 7. липня 1935.

8·20 Ранішня авдиція, 10·00 Богослуження з Кракова і грамофонові плити, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 14·00 Найгарніша грамоф. плита, 15·00 Хор донських козаків, 15·22, 15·45, 17·00, 18·30, 19·50, 23·00, 23·30 Трансмісія з Варшави, 15·35, 23·03 Грамофонові плити, 16·45 Типи екзотичної повісти, 18·00 Трансмісія з табору військового приспосіблення, 18·15 Пісні, 19·00 Програма на черговий день, 19·10 Рекламовий концерт. 19·25 Збаражська авдиція, 21·30 Весела львівська хвилина, 22·00 Спортові вісти.

Понеділок, 8. липня 1935.

6·30 Ранішня авдиція. 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 13·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Полудневий денник, 12·15, 16·00, 18·00, 19·30, 20·13, 22·10 Трансмісія з Варшави, 15·15 Біржа, 15·30, 16·15, 18·45 Грам. пл., 17·40 Камер. концерт, 1·30 Про вавюковий спорт, 18·40 Суспільна хвилина, 19·05 Програма на черговий день, 19·15 Рекламовий концерт, 20·00 Скали у Бубнищу, 22·06 Спортові вісти.

ПОДЯКА.

Невмолима смерть загостила зі страшною жорстокістю до нас і забрала нам найдорожчу особу бл. п. **Ярославу з Яскуляків Макарушкову** в найкращому розцвіті її життя. Забрала мужеві улюблену найдорожчу жінку, родичам єдину дитину, а всему громадянству ревну і щиру працівницю.

Прибиті тяжким і невисказаним горем почуваємося до обовязку зложити нашу щиру подяку Вп. П. лікарям а то Вп. П. Д-рові М. Панчишинові, який не жаліючи часу ні труду приїздив до Чорткова в часі недуги Покійної, Вп. П. Д-рові Чернецькому та Вп. П. Д-рові О. Мальчикові, які чи то в день чи в ночі все спішили на наш зазив, щоби облегшити Покійній останні дні її життя. На жаль всі їх зусилля удержати при життї Покійну мусіли бути від самого початку засуджені на те, що остануть безуспішними.

Дякуємо Всечеснійшому о. Кишакевичеві за уділення останної потіхи Покійній, а о. Крилош. Д-рові Лабі за провід у похоронах і прощальні слова над гробом Покійної та О. О. Семчишинові і Белеєві за участь у Похоронах. Дякуємо Рп. П. Барановій в Чорткова за зворушливі прощальні слова над гробом Покійної виголошені іменем філії Т-ва Союза Українок і Т-ва Сокіл у Чорткові а Виділам усіх тамошніх Товариств за вшанування памяти Покійної.

В кінці дякуємо всім тим, які чи то устно чи письменно поспішили в тій тяжкій для нас хвилі зі словами розради.

Д-р Богдан Макарушка, муж
Антонія і Теодор Яскуляки, родичі.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІЖРА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25—5·27 зол.

Нім. марка 1·75—1·85, фр. франки 34·90—35·00, шв. франки 172·50—173·50, фунти стерлінги 26·00—26·20, австр. шілінги 98·00 — 101, чеські корони 22·00—22·25, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—44·00.

Золото: Доляри 9·02—9·08, Франки фр. 34·50—35·00, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70, 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Премійки.

Долярівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 6. липня п. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла дес.	2·10 зол.
1 кг. масла експорт.	2·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·60 „

Ціни на молоко не ставить.

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 6. VII. п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·90 зол.
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·80 „
Пантарки	„	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного придїлу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Капи, подвійні фіранки, від шости золотих. Вирібня фіранок **Фрайліха,** Сикстуська 21. 1804 10—?

Плякети, жетони, спортові нагороди. Вирібня Вл. Бушек, Львів, ул. Академічна ч. 6, тел. 218-48. 1708 а 7—15

Вічні пера направляє „Прецизія" Ринок 29, Рутовського 12. 1679 14—20

Прегарне літнище Радів коло Миколаєва над Дністром, суха, гориста околиця, шпилькові ліси, радіо та інші розривки, мешкання, пять разів денно обильний харч, денно 3·— зол. Зголошення на місці або Львів, Сапіги 2. (швальня). 1809 5—5

Пропуклинові бандажі гумові черевні, ниркові, проти усуванню матиці під гарантією виконує відоме **Укр. Ортопедичне Заведення Івана УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1629 17—30

Палиці -- парасолі, наймодніші парасольки. Нова вирібня, Ягайлонська ч. 16. 1567 15—15

Приймаємо піря до чищення й дезинфекції а рівночасно продаємо пух піря по низьких цінах. Львів, Городецька 67., Сербська 2. 8 2—7

Дешево продам кілька убрань і накидок. Личаківська 5. IV. п. 18 м. 2—3

Лежаки І. ґат. 5·50, **гамаки** І. ґат. 6·3? шіткарські, мотузяні і спортові вироби, найдешевше Гросман, Казимирівська 21, 21 1—3

Молотілки сталеві Ґанц, нові доставляє дешево Кітлер, Копеника 54, Львів. 1-8

Приймаємо до шиття з доставленого матеріялу **білля** мужеське і жіноче. Низькі ціни. Солідне виконання. **„Розалія",** Городецька 7. (Напроти костела Св. Анни). 17 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Ординатор Держ. Заг. Шпиталю

Д-р Володислав ДОБЖАНЕЦЬКИЙ

15 Доцент хірургії У. І. К. 1—3

вул. Романовича ч. 5., м. 3.
Ординує від 4—5. -:- Тел. 280-80.

Вирібня музичних інструментів

Фр. Нєвчик

Львів, вул. Городецька ч. 2 Б. — Телефон 225-76

поручає всілякі музичні інструменти, приладдя і виконує направи по конкуренційних цінах.

Цінники на бажання. 41/91 13—20

Поручаємо у Львові

найліпший жіночий **фризієрський** сальон „Брістоль" **Антона Піша,** Львів, Клементини Танської 3 (напроти каварні Жоржа). Спеціяльність сальону тревала і водна ондуляція виконана новітніми апаратами. — — Кваліфіковані працівники, ціни низькі. 1734

З ДНЕМ 7. Ц. М.

Кооператива службовиків „Маслосоюзу" **„КОМА"**

відчиняє

Молочарню в Брюховичах,

при гол. Алеї ч. 8., в сусідстві двірця.

Весь набіл з „Маслосоюзу".

На виїзд

ПРОДАЄМО майже ДАРОМ
всякі літні матеріяли
шовкові, вовняні

Для прикладу кілька цін:

Перкалі і муслїни	0·65	Полотно	0·55
Воаліни	0·75	Сирий зефір	0·55
Панама	0·80	Димка на піштанці	0·65
Крепони	0·85	Зефір на сорочки	0·70
Штучний шовк	1·00	Колірова перкаліна	0·70
Марокен на шляфроки	1·20	Попеліна на сорочки	1·20
Сирий шовк	1·15	Рожевий всип	1·05
Шовк сатина	1·35	Полотно на простирала	1·25
Найновіший епонж	1·55	Атлас на постіль	1·40
Креп - Монголь	2·25	Мережковані пошевки	1·90
Шовк на блюзки	2·60	Простирала	2·00
Креп - Марокен у десені	3·75	Обруси з метра	1·90
Шкоцька вовна	1·50	Капи і обруси	2·50
Вовна на сукні	1·60	Рушники вафлеві	0·30
Англійські шевіоти	2·80	Рушники купелеві	0·50
Вовна на плащі	5·00	Стирки до начиння	0·45
Вовна на компл.	5·50	Простирала на ковдри	4·90

УВАГА: При купні товару від зол. 5·—, даром білети до першорядних кін

„Галицький Маґазин Новин" Львів, Галицька 15.

Замовлення з провінції полагоджується за почтовим пібранням.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видевнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.